

زانكۆی سلاحدین
كۆلیژی بهرئومبردن و ئابووری
بهشی کارگیری ریکخراوه گهشتیاریهکان

ناونیشانی راپورت
رئیهری بۆ فرۆکهخانهی ههولیر

نامادهکردنی قوتابی
ناودار ناجی

به سهرپهرشنی
م. رۆژان صباح

2023

لیستی ناوہ پروک

ناوہ پروک	لاپہرہ
پیشہ کی	۱
ریبہری ریگا کور تہیہک لہسہ فروکہ خانہ	۲
بہشی پیشوازی فروکہ خانہ	۳
میژووی فروکہ خانہ	۴
بہشی تیرمینال کارگیری و نہنجامدانی گہشتی زانستی	۵
بہشی نیرساید تایبہ تماندیہ کانی فروکہ خانہ	۶
باشیہ کانی	۷
گرفتہ کانی	۸
سہرچاوه کان	۹

پيشه‌كى

هه‌روه‌ك ده‌زانين ئه‌مسال ده‌رسىكى تايبه‌تمان هه‌بوو به‌ ناوى
(رئيه‌رى گه‌شتيارى) كه‌ به‌ سه‌ر په‌ر شتى (م. رۆژان) بوو بۆيه ئيمه
بريارماندا رئيه‌رى قوتابيان بكه‌ين بۆ (فرۆكه‌خانه‌ى نيوده‌وله‌تى
هه‌ولير) هه‌ر به‌و هۆيه‌شه‌وه له (2023/11/21) هه‌لساين به
ئه‌نجامدانى پرۆسه‌ى رئيه‌رىه‌كه‌.

رێبهری رینگا

کورتهیهک له سههر فرۆکه خقنه به گشتی :- فرۆکه خانهی نیودهولتهی ههولیر گهورهترین و فراوانترین فرۆکه خانهی کوردستانه که لولایون حکومهتی ههریمی کوردستانهوه بهرپوه دهبریت، ئامانج لیبی ئهوهیه که پالپشتی ئابووری کوردستانی عراق بژات بههوی بوونی تهکنه لحرزیای کاریگهر و بهرهم و خزمهتگوزاریهکانی، فرۆکه خانه که دهکهوئته پاریزگای ههولیر و (حهوت) کیلۆمهتر له قه لای ههولیر (سهنتهری شارهکه) دووره، که له بهشی باکووری رۆژ ههلاته، دهکهوئته سههر رینگای کۆنی ئاوریشم که یهکیکه له رینگا کۆنه بازرگانیهکانی جیهان.

له کۆتا ئاماری فرۆکه خانه لهسالی (۲۰۱۷) بلاوی کردۆتهوه که (۲۶۰۰۰) ههلی کاری رهخساندوه له سههرتاسهری ههریم که تیبیدا کارمهاندانی بیانییش کاردهکن. سالانه نزیکهی (۲ ملیار) گهشتیار گهشتی لی دهکن بو (۵۰) شوینی جیهان ههروهها سالانه به (۳۲ ملیۆن دولار) بهشداری له داهاتی ههریم (۶.۱ ملیۆن دولار) دهخاته پیشهسازی دهرهینانی نهوت و گاز له ناوچه جیاجیاکانی ههریمی کوردستان.

بهشی پیشوازی

ئهم بهشه پیکهاتوو له بهشی پیشوازی و بهرێکردن که گهشتیاران لهوئوه پشکنین و لێپێچینهوه دهکرین لهوئوه له ریگهی پاسی تایبعت دهچنه تیرمینال، ههروهها ئهوکهسانهی که چاوهریی خزم و کهسهکانیان دهکهن که له گهشت دینهوه له بهشی (بهرێکردن) چاوهری دهکهن که شوین و کورسیان بو ئامادهکراوه.

میژووی فرۆکه‌خانه

ئەم فرۆکه‌خانه‌یە پێش ساڵی (۱۹۹۱) فرۆکه‌خانه‌یەکی سەربازی بوو تا ساڵی (۱۹۹۱) و پرووختانی پزیشی بە عەس لە دوای پراپەرینەو وەک فرۆکه‌خانه‌یەکی سەربازی نەماو لە ساڵی (۲۰۰۳) بوو بە فرۆکه‌خانه‌یەکی مەدەنی، هەر لە ساڵی (۲۰۰۳) فرۆکه‌خانه یەكەم گەشتی تیدا نەجامدرا، دواتر لە (۲۰۰۳/۱۲/۱۵) بەشیوێهەکی فەرمی کرایه‌و لە ساڵی (۲۰۰۵) کۆدی گشتی پێدراو بپاری لەسەر دامەزراندنی فرۆکه‌خانه‌یەکی نوێ درا بەشیوێهەکی مۆدێرن کە لە لایەن دیزاینەر (جەنگیز ماکیۆل) کۆمپانیای (سکۆت و لسن) دیزانکردنکراو و لە ساڵانی (۲۰۰۵ تا ۲۰۱۱) فرۆکه‌خانه‌ی نوێ دروستکراو دواتر لە لایەن (نیچیرقان بارزانیه‌و) بەرووی گەشتیاراندا کراو هتەو.

هەر وەها یەكەمین گەشتی ئاسمانی کە لە (ئەمەریکاوه) بوو فرۆکه‌خانه‌ی نیۆدەولەتی هەولێر لە بەرواری (۲۰۲۰/۵/۶) کرا بە فرۆکه‌خانه‌ی نیۆدەولەتی هەولێر پرايگەیاندا بوو یەكەم جارە پیشوازی لە گەشتیکی هێلی ئاسمانی بکەن کە راستەوخۆ لە (ویلایەتی واشنتنی ئەمەریکاوه) هاتبوو. کە بە درێژترین گەشتی فرۆکه‌خانه‌کە دادەنریت کە لە فرۆکه‌خانه‌ی نیۆدەولەتی هەولێر نیشتیته‌و، ماوه‌ی گەشتەکە (۱۰ کاتژمێر و ۳۳ خولەکی) خایاندبوو.

بهشی تیرمینال

کارگیری و نهجامدانی گهشتی زانستی

بهریوبهری فرۆکهخانهی نیودهولتهی ههولیر- تهلار فایهق پاش 9 سال له کاری بهریوبهردنی فرۆکهخانه، له بهرواری 2020/9/3 دهستی له کار کیشایهوه و لهوکاتهوه تا ئیستا ئهمهد هوشیار وهکو بهریوبهری گهشتی فرۆکهخانهی نیودهولتهی ههولیر دهستی به کار کردوه.

له بهشی پیشوازی و بهریکردن به پاسی فرۆکهخانه دیین بو تیرمینال، ههر لهویدا قوتابیان ئاگادار نهکرینهوه که دهنگه دهنگ و قهرهبالغی قهدهغهیه بو نهوهی گهشتیاران بیزار نهبن، ههروهها وینهگرنتی نامیرهکانی پشکنین و کارمهاندانی ئاسایش قهدهغهیه لهبهردوخی ئاسایش گهشتیاران نهتوان لهسهر شاشه گهورهکانی تیرمینال کاتی گهشتهکان و کوودی گهشتهکهیان ببینن، ههروهها شاشهیهکی تری لیه که نهو شته قهدهغانه پیشان نهادات که ناتوانیت لهکاتی گهشتهکردن پیت بیت. ههروهها چند کابینهیهکی لیه که پیمان دهوتری (کاوتهر) ههریهکهیان تاییهتن به هیلیکی ئاسمانی که شوینی دیاریکراو به گهشتیاران نهلی لهناو فرۆکه، لهسهر تکتی گهشتهکه کاتی سهفهکردن و کاتی گهشتن و وهزنی جاننا نووسراوه، نهگهر وهزنهکهی زیاتر بیت پیویسته نهو بره پارهیهی بو کیشه زیادهکه دیاریکراوه وهکو سزا بدریت به هیله ئهسمانییهکه. ههروهها information desk ههیه که نهگهر گهشتیار ههر پرسیاریکی ههبوو نهتوانیت ئاراستهی کارمهاندانی نهم جیگهیهی بکات.

ههر له تیرمینال جیگهی نوێژ و کافتریا و WC و بنکهی تهندروستی ههیه که لهوانهیه گهشتیار پیویستی پیمان بیت، پاش چاوهروانی گهشتیار نهتوانیت بچته پشکنینی پاسپورت و گهشتهکهی دهست پی بکات.

بهشی ئیرساید تایبه تماندیه کانی فرۆکه خانه

فرۆکه خانه پیکدیت له ئیرساید و تیرمنال، ئیرساید شوینی و هستانی تهیارهیه و تیرمنال شوینی و هستانی گهشتیاره.

له ئیرسایددا چهند تایبه تماندیه ک ههیه ئهونیش بهشی مارشال ههیه کهوا رینوینی تهیاره دهکهن بۆ دابهزین و ههلفرین و جانتاکانی گهشتیاران دهگوازنهوه له تهیارهوه بۆ تیرمنال و ه به پیچهوانهوهش. وهههروهها خرتوم (passenger boarding breach) پردی پهڕینهوهی گهشتیارانه له تیرمینالهوه راستهوخۆ بۆ ناو تهیاره.

بورجی پهپوهندی که له ئیرسایددا ههیه چهند کارمارمهندیک تیدا کار دهکهن بۆ پهپوهندی کردن به تهیاره کانهوه لهکاتی هه پئویستیهک.

فرگه (Ranauay) جادهیهکی دریزه له ئیرسایددا ههیه که تهیاره لهسری ههلهدهزی و دادههزی، فرگهی فرۆکه خانهی ههولیر ههوتهم دریزترین فرگهیه له جیهاندا که دریزیهکهی (۴۸۰۰ م) پانی (۹۰ م) گهورهیه کهشی بۆ ئهوه دهگهڕیتهوه که له هاویناندا پلهی گهرمی زۆر بهرزه و تهیاره پئویستی به کاتیکی زۆر ههیه تاوهکو ههلهدهستی. وهههروهها بهشی کارگو ههیه که تیدا ئهشیایه کانی (باره کانی) ناو تهیاره دهپشکنیت وهههروهها بۆ رونهکردنهوهی مهودای بینین له ناو تهیاره ئامیری ILS بهکاردههینن. فرۆکه خانه بنکهی تهندروستی لیه.

له فرۆکه خانه گهشتی VIP و CIP ههیه VIP بۆ وهفده سیاسیه کانه که به فرۆکهی جیا گهشت دهکهن، وه CIP بۆ کهسه بز نسمانه کهن و کهسه به ناو بانگه کانه کده یانهوی به شیوهیهکی تایبهت مامهله یان له گهڵ بکرنیت پارهی زیاتر دهن و سهر به کۆمپانیایه وهههروهها له فرۆکه خانه بهشی گومرگ ههیه ئهوه که سانهی کهوا بریکی زۆر پاریان پنیه یاخود سهعاتی زیریان له دهسته دهچن له بهشی گومرگ زهریبه دهن چونکه بردنی پاره لهکاتی گهشت کردندا له فرۆکه خانه سنورداره.

ERBIL International Airport

باشیه‌کان

یه‌کیک له باشیه‌کانی هه‌لبژاردنی فرۆکه‌خانه‌ی هه‌ولێری
نیوده‌وله‌تی ئه‌وه‌بوو که بو به‌شیکێ زۆر له قوتابیان
به‌تایبه‌ت ئه‌وانه‌ی گه‌شت و سه‌فه‌ریان ئه‌نجام نه‌داوه ئاشنا
بوون و پرێکاره‌کانی گه‌شتکردن له لایه‌نی پراکتیکی و
زانیارییان پێ گه‌یشت له‌سه‌ر ته‌واوی فرۆکه‌خانه
گه‌شتکردن و ناسینی به‌شه‌کان، له‌یه‌نیکێ باشی تر ئه‌وه
بوو که کاتیکی زۆرمان له‌به‌رده‌م بوو و پرێبه‌ره‌کان به
باشی خۆیان ئاماده‌کرد و کاره‌کان به‌باشی ئه‌نجام دران.

گرفته‌کان

یه‌کئیک له گرفته‌کان که هاته پیش له ئەنجامدانی گه‌شته‌که
ئەه‌بوو که پ‌یپ‌یدانی لایه‌نی ئاسایشی فرۆکه‌خانه دره‌نگ
گه‌رایه‌وه واته دره‌نگ کات و رۆژمان بۆ دیاریکرا بۆ
سه‌ردانکردنی EIA و چاوهر وانییه‌کی زۆری ویست. هه‌روه‌ها
له‌کاتی داخل بوون چهند قوتابیه‌ک و مامۆستا ناویان له‌ کتابی
پ‌یپ‌یدان نه‌نووسرابوو به‌هۆی هه‌له‌یه‌ک له‌ تۆمارکردنی ناوه‌کان
هه‌روه‌ها قوتابیه‌ک باجی زانکۆ و هه‌یچ به‌لگه‌نامه‌یه‌کی لا نه‌بوو
که بیسه‌لمینی قوتابیه‌ یاخود لانیکه‌م ناوی چیه‌، هه‌رچهنده
له‌لایه‌ن ئاسایشی فرۆکه‌خانه‌وه گرفتێکی گه‌وره‌بوون، به‌لام
دواتر چاره‌سه‌ر کران و هه‌مووان گه‌شته‌که‌یان به‌ سه‌رکه‌وتوویی
ئەنجامدا.

سەرچاوهكان

1 - زانیاری پرووبه پروو